Pwyllgor: Cyfle Cyfartal EOC-07-01(p.5)

Dyddiad:	**Dydd Mercher, 31 Hydref 2001**
Lleoliad:	**Ystafell pwyllgor 3**
Teitl:	**Cylch Gwaith y Pwyllgor Cyfle Cyfartal.**

CYLCH GWAITH Y PWYLLGOR CYFLE CYFARTAL

PWRPAS

Cael barn y Pwyllgor ynghylch a ddylai'i gylch gwaith gynnwys hawliau dynol.

CEFNDIR

Mae Grp Adolygu Gweithdrefnau'r Cynulliad wedi gofyn am farn y Pwyllgor Cyfle Cyfartal ar gynnig i ychwanegu hawliau dynol at gylch gwaith y Pwyllgor. Gwneir hyn mewn ymateb i gyflwyniad yr Athro Richard Rawlings, a oedd yn argymell ehangu cylch gwaith y Pwyllgor i gynnwys hawliau dynol (gweler y dyfyniad yn Atodiad A) ac oddi wrth Cardiff Charter88, a oedd yn argymell y dylai'r Cynulliad gyflwyno gweithdrefn archwilio i sicrhau bod pob agwedd berthnasol ar waith y Cynulliad yn cydymffurfio â'r Ddeddf Hawliau Dynol (Atodiad B).

CYFLWYNIAD RAWLINGS

Dyma grynodeb o gyflwyniad yr Athro Rawlings:

- Mae'r Cynulliad dan rwymedigaeth i lynu wrth y Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol mewn dwy ffordd:

    - nid oes gan y Cynulliad ber i wneud deddfwriaeth neu unrhyw ddeddf arall sy'n anghydfynd â Hawliau'r Confensiwn (a 107 *Deddf Llywodraeth Cymru*); a

- mae'n anghyfreithlon i awdurdod cyhoeddus weithredu mewn modd sy'n anghydfynd â Hawliau'r Confensiwn (a 6(1) *Deddf Hawliau Dynol*).
- Mae'n bosib y gall y Confensiwn fod yn berthnasol iawn i swyddogaethau'r Cynulliad, ac mae gan y Cynulliad lawer iawn i'w ddysgu ynghylch sut y mae'n berthnasol.
- Nid yw'n glir eto beth yw cyfrifoldebau gwleidyddol a chyfreithiol y Cynulliad dros sicrhau bod Cyrff Cyhoeddus a Noddir gan y Cynulliad yn cydymffurfio â'r Confensiwn.
- Dyma'r amser priodol i sefydlu ffocws sefydliadol a gwleidyddol cadarn ym maes hawliau dynol

i sicrhau bod y Cynulliad yn datblygu polisïau priodol yn hytrach na'i fod yn cael ei arwain gan y llysoedd.

- Mae'r rhesymeg wreiddiol dros greu Pwyllgor Cyfle Cyfartal yn berthnasol hefyd i hawliau dynol.
- Er bod manteision o gael pwyllgor newydd i ymdrin â hawliau dynol yn arbennig, efallai na fyddai hynny'n ymarferol o gofio'r pwysau y mae'r pwyllgorau presennol yn ei roi ar y Cynulliad a'i 60 aelod ac mae hawliau dynol a chyfle cyfartal yn mynd law yn llaw.

CYFLWYNIAD CHARTER88

Nodir yng nghyflwyniad Charter88 bod angen i'r Cynulliad gyflwyno gweithdrefnau er mwyn sicrhau ei fod yn cydymffurfio â'r Ddeddf Hawliau Dynol. Mae'n honni ei fod wedi gweld o brofiad nad yw bwriadau da'n ddigonol ac y dylai'r Cynulliad gyflwyno gweithdrefn archwilio i sicrhau bod yr holl agweddau perthnasol ar waith y Cynulliad yn cydymffurfio â'r Ddeddf Hawliau Dynol, gan gynnwys asesu holl ddogfennau deddfwriaeth, polisi a chanllawiau'r Cynulliad.

SYLWADAU

Er bod cysylltiad arwyddocaol amlwg rhwng materion sy'n ymwneud â chyfle cyfartal a hawliau dynol, mae rhwymedigaethau statudol y Cynulliad yn y meysydd hyn yn wahanol. Mae rhwymedigaeth y Cynulliad ym maes cyfle cyfartal yn golygu bod ganddo ddyletswydd gadarnhaol i hyrwyddo cyfle cyfartal i bawb tra bo'i rwymedigaeth ym maes hawliau dynol yn golygu bod ganddo ddyletswydd negyddol i beidio â thorri Hawliau'r Confensiwn. Gallai gwaith y Pwyllgor newid yn sylweddol pe bai'n gorfod archwilio'r ddyletswydd negyddol hon (rôl blismona) yn hytrach nag archwilio'r gwaith o hyrwyddo hawliau dynol (sicrhau digon o fentrau polisi).

Mater arall a godwyd o ran ychwanegu hawliau dynol i gylch gwaith y Pwyllgor yw p'un a ddylai'r Gweinidog sy'n gyfrifol am hawliau dynol fod yn aelod o'r Pwyllgor a chael rôl yn cadeirio'r Pwyllgor. Pe bai'r Gweinidog yn cael ei benodi'n aelod o'r Pwyllgor, efallai y byddai angen newid aelodaeth ymhellach i gynnal cydbwysedd rhwng y pleidiau.

CAMAU I'W CYMRYD GAN Y PWYLLGOR

Ystyried sut i ymateb i'r Adolygiad o Weithdrefn y Cynulliad ynghylch a ddylid ymestyn cylch gwaith y Pwyllgor i gynnwys hawliau dynol.

Ysgrifenyddiaeth y Pwyllgorau